

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Мукій Таїсії Володимирівни

«Розвиток особистісного потенціалу учнів основної школи

на уроках інформатики»,

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.02 - теорія та методика навчання (інформатика).

Грунтовний аналіз дисертаційного дослідження Мукій Т.В. «Розвиток особистісного потенціалу учнів основної школи на уроках інформатики» дозволяє сформулювати наступні узагальнені висновки щодо актуальності, ступеня обґрунтованості основних наукових положень, висновків, рекомендацій, достовірності, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. В умовах розвитку інформаційних технологій перед вчителем постає завдання не просто допомогти школяреві оволодіти знаннями відповідно до шкільної програми з інформатики, але і, враховуючи перспективи дитячого розвитку, розкрити індивідуальний, інтелектуальний, творчий потенціал особистості. Навчити не лише роботи за комп'ютером, а й осмислено, рефлексивно ставитися до процесу навчання, будувати гармонійні стосунки з людьми, навколишнім інформаційним світом, розкрити їх творчий потенціал, сформувати здатності та мотивацію до самоосвіти. Це зумовлює актуальність вибору теми дисертаційного дослідження Мукій Т.В. Окрім того актуальність теми підтверджується довідками про впровадження у навчально-виховний процес Харківської гімназії № 14 Харківської міської ради Харківської області (довідка № 587 від 28.08.2015), Куп'янської гімназії № 2 Куп'янської міської ради Харківської області (довідка №01-28/101 від 16.02.2016), Харківської гімназії № 55 Харківської міської ради Харківської області (довідка №156 від 22.02.2016), Комунального закладу «Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ

ступенів № 49 Харківської міської ради Харківської області імені Харківських Дивізій» (довідка №54 від 02.03.2016).

Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, ступінь їх обґрунтованості і достовірності. Наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані в дисертаційному дослідженні Мукай Т.В. достатньо обґрунтовані його науковими і методологічними основами; використанням методів дослідження, відповідних меті, гіпотезі і завданням; системним аналізом теоретичного та емпіричного матеріалу; результатами проведеного педагогічного експерименту, опрацьованими за допомогою статистичних методів.

Достовірність одержаних результатів, що полягають у розробленні основних компонентів комп'ютерно-орієнтованої методичної системи навчання інформатики учнів основної школи не викликають сумніву. Наведені в дисертаційній роботі теоретичні обґрунтування та експериментальні дослідження виконані коректно на високому науковому рівні. Висновки, що сформульовані в дисертаційній роботі, містять нові наукові положення в контексті розроблених компонентів комп'ютерно-орієнтованої методичної системи навчання інформатики учнів основної школи.

Наукова новизна дисертаційної роботи. Дисертанткою отримані наступні основні наукові результати: розкрито та обґрунтовано взаємозв'язки між формуванням предметних інформатичних компетентностей та розвитком інтелектуальної, рефлексивної та гуманістичної складової особистісного потенціалу учнів основної школи під час навчання інформатики; уточнено сутність ІКТ-орієнтованого освітнього середовища створеного на основі гуманістичного підходу під час навчання інформатики в основній школі для розвитку особистісного потенціалу учнів; обґрунтовано та розроблено комп'ютерно-орієнтовану методичну систему розвитку особистісного потенціалу учнів та формування у них інформатичних компетентностей у процесі навчання інформатики в основній школі на основі гуманістичного підходу; систематизовано психолого-педагогічні особливості, фактори

формування інформатичних компетентностей та розвитку особистісного потенціалу учнів, зокрема інтелектуального, рефлексивного, гуманістичного його складових, у процесі навчання інформатики в основній школі

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення роботи Мукий Т.В. полягає у наступному: розроблено методичні настанови щодо удосконалення процесу навчання інформатики учнів основної школи шляхом впровадження ІКТ-орієнтованого освітнього середовища на гуманістичних засадах, зокрема: методичні настанови щодо організації уроків та позакласних заходів, проектної діяльності з інформатики на гуманістичних засадах, використання ресурсів Інтернету для гармонійного розвитку особистості школяра, робочі зошити, комплекс спеціальних компетентнісних задач з інформатики; розроблено комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання інформатики: конструктор уроку інформатики з метою розвитку рефлексивної складової особистісного потенціалу учня, електронний рефлексивний журнал класу, освітня карта успіху учня, електронний комплекс діагностики особистісного потенціалу учнів, навчальні веб-блоги, щоденник успіхів учня.

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях. Основні положення дисертаційного дослідження опубліковано у 24 науково-методичних працях, серед них: 6 одноосібних статей у наукових фахових виданнях, 9 статей та тез доповідей у матеріалах конференцій (у тому числі 8 праць є одноосібними), 4 статті (у тому числі 2 – у співавторстві) у інших наукових виданнях та 2 статті в закордонному періодичному виданні (у тому числі 1 праця є одноосібною), 3 одноосібні публікації матеріалів педагогічного досвіду з методичними рекомендаціями для вчителів. Обсяг друкованих робіт та їх кількість відповідають вимогам МОН України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Зміст автореферату є ідентичним до змісту дисертації і достатньо повно відображає основні положення дослідження. Особистий внесок здобувача у працях, написаних у співавторстві, становить 30%.

Аналіз змісту дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел з 250 найменувань (з них 21 іноземними мовами), 11 додатків на 58 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації 182 сторінки. Робота містить 16 таблиць і 19 рисунків. У вступі Мукай Т.В. обґрунтовано актуальність та вибір теми дослідження; висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами і планами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження; сформульовано гіпотезу дослідження; розкрито наукову новизну, практичне значення роботи; охарактеризовано апробацію та впровадження результатів, отриманих у ході дослідження.

У **першому розділі** наведено огляд психолого-педагогічної, науково-методичної, навчальної літератури, де розкриваються основні погляди на проблему дослідження, розглянуто деякі нормативні документи та наукові роботи, присвячені розвитку особистісного потенціалу школярів, проаналізовано спеціалізовані програмні засоби, що використовуються в процесі навчання інформатики та досліджено психолого-педагогічні основи використання інформаційно-комунікаційних технологій як засобу розвитку інтелектуальної, рефлексивної, гуманістичної складової особистісного потенціалу та інформатичних компетентностей учнів основної школи.

Другий розділ «Комп'ютерно-орієнтована методична система розвитку особистісного потенціалу учнів основної школи в процесі навчання інформатики» присвячений проблемам розробки та впровадження в освітній процес методичної системи навчання інформатики побудованої на основі гуманістичного підходу з метою формування предметних інформатичних, життєвих компетентностей та розвитку особистісного потенціалу учнів, зокрема рефлексивної, інтелектуальної та гуманістичної його складових, за інноваційним, комунікативним та соціально-психологічним напрямками гуманізації. Описано основні етапи та результати педагогічного експерименту упродовж 2011-2015 рр. з метою перевірки загальної гіпотези дослідження та визначення рівня ефективності розроблених компонентів пропонованої

комп'ютерно-орієнтованої методичної системи розвитку особистісного потенціал учнів під час навчання інформатики на гуманістичних засадах учнів основної школи. Проведений педагогічний експеримент підтвердив гіпотезу дослідження, що підтверджується довідками про впровадження.

Загальні висновки щодо дисертаційного дослідження відповідають її змісту, конкретно і стисло висвітлюють основні наукові результати. Загалом доцільно зазначити, що дисертаційне дослідження є закінченою науковою роботою, в якій отримані наукові результати, що мають теоретичну та практичну цінність.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження. Оцінюючи зміст і структуру дисертаційного дослідження Мукій Таїсії Володимирівни загалом на високому рівні, звернемо увагу на окремі недоліки і висловимо деякі зауваження і побажання:

1. У роботі досить поверхово описано запропоновані дисертанткою комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання учнів. Наприклад, наведено приклад веб-блогу "Щоденник учителя", але нічого не сказано про те, як його розробити; описується "Електронний комплекс діагностики інтелектуального потенціалу учнів", але не вказано адресу у мережі його компонентів.

2. На с.116-117 доцільно було б крім неформальних назв уроків наводити назви тем цих уроків із навчального плану.

3. На с.149-152 наведено структуру навчально-виховного процесу освоєння інтернет-технології та розвитку рефлексивності учнів, але не вказано клас та теми уроків для його впровадження.

4. Незрозумілою є фраза про "формування внутрішньої нейронної системи учня" на с.45.

Дисертація Мукій Таїсії Володимирівни є структурованою, цілісною, завершеною науково-дослідною роботою на актуальну тему, а одержані результати мають суттєве значення для педагогічної науки і практики. Оформлення дисертаційного дослідження і автореферату в цілому, з урахуванням зазначених вище зауважень, відповідає діючим нормативним

документам. Представлена дисертаційна роботи відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій згідно з пп. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор, Мукій Таїсія Володимирівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 — теорія та методика навчання (інформатика).

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри інформатики
і обчислювальної техніки

Чернігівського національного педагогічного
університету імені Т.Г. Шевченка

Ю.В.Горошко

Підпис Ю.В.Горошка засвідчую.

Начальник відділу кадрів

ЧНПУ імені Т.Г.Шевченка

Л.Ф. Лук'яненко